

Paraules clau

immigració, esport, bibliografia

Per seguir treballant amb el tema: una bibliografia sobre esport i immigració

■ ANNA VILANOVA

Estudiant de 2n cicle de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.
INEFC-Barcelona

Abstract

This bibliography provides ways of going more deeply into sport and immigration. From an overall outlook on immigration it delves into the sport theme. It is structured in 8 categories:

- General basic texts.
- Immigration in Spain.
- Immigration in Catalonia.
- Gender and immigration.
- School and immigration.
- Sport and immigration.
- Sport and marginality.
- Sport, immigration and school.

Key words

immigration, sport, bibliography

Resum

Aquesta bibliografia té com a objectiu proporcionar vies d'aprofundiment sobre l'esport i la immigració. Es parteix d'una visió general sobre la immigració i s'acaba aprofundint en la temàtica esportiva.

Ha estat estructurada en vuit categories temàtiques i un apartat dedicat a vídeos. Les categories són les següents:

- Textos generals bàsics.
- Immigració a Espanya.
- Immigració a Catalunya.
- Gènere i immigració.
- Escola i immigració.
- Esport i immigració.
- Esport i marginació.
- Esport, immigració i escola.

Textos generals bàsics

Blanco, C.: *Las migraciones contemporáneas*, Madrid: Alianza editorial, 2000.

"Ciudadanía e interculturalidad", Monogràfic, *Anthropos*, 191 (2001).

Cohn-Bendit, D. et al.: *Ciudadanos de Babel: apostando por una democracia multicultural*, Madrid: Talasa, 1996.

Contreras, J. (comp.): *Los retos de la inmigración. Racismo y pluriculturalidad*. Madrid: Talasa, 1994.

Delgado, M.: *Diversitat i integració*, Barcelona: Empúries, 1998.

Malgesini, G. i Giménez, C.: *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad*, Madrid: Catarata, 2000.

Pons, J. i Comes, P.: *Espais, cultures i migracions*, Barcelona: Vicens Vives, 1997.

Subils, S.: "La immigració com a fenomen social", *Món Laboral*, 13 (1991), pàgines 49- 54.

Zapata, R.: *L'hora dels immigrants: esferes de justícia i polítiques d'acomodació*, Barcelona: Centre d'Estudis de Temes Contemporanis (Col·lecció Temes contemporàneos/Proa), 2002.

Immigració a Espanya

Aja, E. (coord.): *La Nueva regulación de la inmigración en España*, Valencia: Tirant lo Blanch, 2000.

Carrillo, M. (coord.): *Els estrangers a Espanya*, Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1992.

Colectivo Ioé: *Inmigrantes, trabajadores, ciudadanos: una visión de las migraciones desde España*, Valencia: Universitat de València, 1999.

Gozálvez, V. (dir.): *Inmigrantes marroquies y senegaleses en la España Mediterránea*, Valencia: Generalitat Valenciana, 1995.

Izquierdo, A.: *La inmigración en España 1980-1990*, Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 1992.

Izquierdo, A.: *La inmigración inesperada. La población extranjera en España (1991-1995)*, Madrid: Trotta, 1996.

López, B. (dir.): *Atlas de la inmigración magrebí en España*, Madrid: UAM, 1996.

Lora-Tamayo, G.: *La inmigración extranjera en España*, Madrid: Delegación Diocesana de Migraciones, 1997.

Martínez, U.: *La integración social de los inmigrantes extranjeros en España*, Madrid: Trotta, 1997.

Pajares, M.: *La inmigración en España. Retos y propuestas*, Barcelona: Icaria, 1998.

Ramírez, E.: *Inmigrantes en España: vidas y experiencias*, Madrid: CIS, 1996.

Immigració a Catalunya

Anuari de la immigració a Catalunya 2000, Barcelona: Mediterrània, 2001.

Beltrán, J. i Saíz, A.: *Els xinesos a Catalunya. Família, educació i integració*, Barcelona: Alta Fulla, 2001.

Canals, R. M. et al.: "Sobre la immigració: estrangers i nacionalitzats a Barcelona", *Barcelona Societat*, 2 (1994), pàg. 109-119.

Colectivo Ioé: *La immigració estrangera a Catalunya. Balanç i perspectives*, Barcelona: Institut Català d'Estudis Mediterranis, 1992.

–: *Marroquins a Catalunya*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994.

–: *Presencia del Sur. Marroquies en Cataluña*, Madrid: Fundamentos, Institut Català d'Estudis Mediterranis, 1995.

Moreras, J.: *Musulmanes en Barcelona. Espacio y dinámicas comunitarias*, Barcelona: Fundació CIDOB, 1999.

Seglers, A.: *La immigració a Catalunya explicada als joves*, Barcelona: Pòrtic, 2001.

Solé, C.: *Catalunya, societat receptora d'immigrants*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998.

Gènere i immigració

"Inmigración femenina en el sur de Europa", Monogràfic, *Papers: Revista de Sociologia*, 60 (2000).

Ribas, N.: *Las presencias de la inmigración femenina: un recorrido por Filipinas, Gambia y Marruecos en Cataluña*, Barcelona: Icaria, 1999.

Roque, M. A. (dir.): *Dona i migració a la Mediterrània Occidental*, Barcelona: Institut Català de la Mediterrània/Institut Català de la Dona, 1999.

Solé, C.: *La mujer inmigrante*, Madrid: Instituto de la Mujer, 1994.

Immigració i escola

Aja, E. et al.: *La immigració estrangera a Espanya: els reptes educatius*, Barcelona: Fundació "la Caixa", 2000.

Aldámiz, M. del Mar et al.: *Com ens ho fem?: propostes per educar en la diversitat*, Barcelona: Graó, 2000.

Carbonell, F. (ed.): *Educació i immigració. Els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*, Barcelona: Mediterrània, 2000.

Carbonell, F.: *Immigrants estrangers a l'escola: desigualtat social i diversitat cultural en l'educació*, Barcelona: Alta Fulla, 1997.

Colectivo Ioé: *La educación intercultural a prueba: hijos de inmigrantes marroquies en la escuela*, Granada: Laboratorio de Estudios Interculturales, 1996.

Equipo "Diversitat i Escola": "La incorporació de l'alumnat estranger a l'escola", *Papers: Revista de Sociologia*, 53 (1997), pàg. 149-158.

Essomba, M. A.: *Construir la escuela intercultural: reflexiones y propuestas para trabajar la diversidad étnica y cultural*, Barcelona: Graó, 1999.

Jordán, J. A.: *Multiculturalisme i educació*, Barcelona: Proa-UOC, 1998.

Sánchez, M. i Ordóñez, M. J.: "La educación en la sociedad multicultural", *Papers: Revista de Sociologia*, 53 (1997), pàg. 139-148.

Vila, I.: "Minorías culturales y escuela: una aproximación educativa", a C. Mir (ed.), *Cooperar en la escuela. La responsabilidad de educar para la democracia*, Barcelona: Graó, 1998, pàg. 139-159.

Esport i immigració

Abel, T.: *Ausländer und Sport*. (Los extranjeros y el deporte), Köln, 1984.

Ensenyant un joc durant els tallers.

Bonifazi, C. i Mussino, A.: *Sport ed integrazione multiethnica: dinamiche socio-demografiche ed atteggiamenti degli sportivi*, Roma: Università degli Studi "La Sapienza", 1995.

Bradley, J. M.: *Sport, Culture, Politics and Scottish Society: Irish Immigrants and the Gaelic Athletic Association*, Edinburgh: John Donald Publishers, 1998.

Broeskamp, B.: *Körperliche Fremdheit. Zum Problem der interkulturellen Begegnung im Sport*. (Desconeixement corporal. El problema de l'encontre intercultural en l'esport), Sankt Augustin, 1994.

Gianturco G. i Gulli, A.: "Sport e comunicazione interethnica. La pratica sportiva come 'strategia d'incontro'", *La critica sociologica* (1994), pàg. 123-131.

Giebenhain, H.: "Die gesellschaftliche Integration von Fremden durch den Sport". (La integració social dels estrangers mitjançant l'esport), a S. Müller, U. Otto et al., *Fremde und andere in Deutschland*, Opladen, 1995.

Heinemann, K. i Dietrich, K.: *Projektbericht zur Evaluation des DSB-Projekts "Sport für Aussiedler"* (Informe sobre l'avaluació del Projecte DSB "Deporte para extranjeros"), Universität Hamburg, 1991.

Maza, G.: "Valores del deporte desde el ámbito de la educación social", *Tándem*, 2 (2000), pàg. 63-72.

Pühse, U. y Roth, H.J.: "Interkulturelles Lernen - eine soziale Herausforderung für den Sport und Sportunterricht" (L'aprenentatge intercultural - un repte social per a l'esport i la classe d'educació física), a V. Scheid i J. Simen (Hg.), *Soziale Funktionen des Sports*, Schorn-dorf: Hoffmann, 1999, pàg. 13-34.

Pühse, U. i Roth, H. J.: "Interkulturelles Lernen als soziales Lernen im Sportunterricht"

Una sessió dels tallers en plena activitat.

(L'aprenentatge intercultural com aprenentatge social en la classe d'educació física), a *Lernen in Deutschland*, 1 (1996), pàg. 16-34.

Rittner, V. i Breuer, C.: *Soziale Bedeutung und Gemeinwohlorientierung des Sports*. (Significació social i orientació positiva general de l'esport), Köln, 2000.

Sanso, P. i Marracino, G.: "Le migrazioni sportive. Gli stranieri nello sport italiano", *Studi emigrazione*, 127 (1997).

Esport i marginació

Balibrea, E.; Santos, A. i Lerma, I.: "Activitat física, esport i inserció social: un estudi exploratori sobre els joves en barris desafavorits", *Apunts. Educació Física i Esports*, 69 (en preparació).

Collingwood, T.: "Providing Physical Fitness Programs to At-Risk Youth", *Quest*, 49 (1997), pàg. 67-84.

Danish, J. i Nellen, V.: "New Roles for Sport Psychologists: Teaching Life Skills Through Sport to At-Risk Youth", *Quest*, 49 (1997), pàg. 100-113.

DeBusk, M. i Hellison, D.: "Implementing a physical education self-responsibility model for delinquency-prone youth", *Journal of Teaching in Physical Education*, 8 (1989), pàg. 104-112.

Durán, J. i Gómez, V. et al.: "La Actividad Física y el Deporte como medio de integración social y de prevención de violencia: programa educativo con jóvenes socialmente desfavorecidos", a *I Congreso de la Asociación Española de Ciencias del Deporte*, Universidad de Extremadura: Facultad de Ciencias del Deporte, 2000, pàg. 405-414.

Hellison, D. i Cutforth, N. J.: "Extended day programs for urban children and youth: From theory to practice", a H. J. Walberg, O. Reyes y R.P. Weissberg (eds.), *Children and youth: Interdisciplinary perspectives*, Thousand Oaks, CA: Sage, 1 (1997), pàg. 223-249.

Hellison, D.; Martinek, T. J. i Cutforth, N. J.: "Beyond violence prevention in inner city physical activity programs", *Peace & Conflict: Journal of Peace Psychology*, 2 (1996), pàg. 321-337.

Lifka, R.: *Implementing an after-school alternative wellness/activities program for at-risk Hispanic youth*, tesi de màster no publicada, University of Illinois at Chicago, 1989.

Murcia, N. i Jaramillo, E. G.: "La danza, factor de promoció eticomoral en adolescents marginats", *Apunts. Educació Física i Esports*, 54 (1998), pàg. 12-20.

Esport, immigració i escola

González, F.: *Educación en el deporte: educación en valores desde la educación física y la animación deportiva*, Madrid: CCS, 2001.

Hellison, D.: *Teaching Responsibility Through Physical Activity*, Champaign, IL: Human Kinetics, 1995.

Hernández, F. J.: "La educación física, l'esport i la diversitat a Secundària", *Apunts. Educació Física i Esports*, 60 (2000), pàg. 6-12.

Hernández, F. J.; Hospital, V. i López, C.: *Educación física, deporte y atención a la diversidad*, Málaga: Instituto Andaluz del Deporte, 1998.

Pühse, U. i Roth, H. J.: "Interkulturelle Erziehung und soziales Lernen" (Educció intercultural i aprenentatge social), a *Sporterziehung in der Schule*, 3 (1995), pàg. 5-8.

Velázquez, C.: "Los juegos y danzas del mundo como recurso para una educación física intercultural. Una propuesta de educación primaria", *Tándem*, 5 (2001), pàg. 48-58.

Vilalta, E.: "Crèdit variable: Conèixer és estimar", *Apunts. Educació Física i Esports*, 60 (2000), pp. 26-36.

Vídeos

Caricatures ètniques. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1998.

Catalunya un país de tots. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social, Direcció General de Serveis Comunitaris. Realització Produccions Paral·leles, 1997.

Futbol al Raval. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1994.

Immigració: Un fenomen econòmic. Racisme: Un problema social. Barcelona: ASOPIX, 1994.

L'escola. Girona: Producció Fundació Càritas Immigració Girona, amb el suport del Ministeri de Treball i Afers Socials, 1997; vídeo 1: *El dia abans de la matrícula*; vídeo 2: *La preinscripció i la matrícula*; vídeo 3: *Una visita a l'escola*.